

Sinoda
2021
2023

Za sinodalnu Crkvu
zajedništvo | sudjelovanje | poslanje

PRIPREMNI DOKUMENT

SINODO DEI VESCOVI

Hrvatska biskupska konferencija
Zagreb, 2021.
Prijevod: Slavko Antunović
Jezična lektura: Marijana Jakovljević

Za više informacija:
www.synod.va
synodus@synod.va

KAZALO

I. Poziv na zajednički hod.....	4
II. Crkva koja je po svome ustrojstvu sinodalna.....	7
III. Slušanje Pisma.....	11
Isus, mnoštvo, apostoli.....	11
Dvostruka dinamika obraćenja: Petar i Kornelije (Dj 10).....	13
IV. Sinodalnost na djelu: smjernice za savjetovanje Božjega naroda	16
Temeljno pitanje	16
Razni oblici sinodalnosti	17
Deset tematskih jezgri koje valja produbiti	18
I. <i>SUPUTNICI</i>	19
II. <i>OSLUŠKIVATI</i>	19
III. <i>UZETI RIJEČ</i>	19
IV. <i>SLAVITI</i>	19
V. <i>SUODGOVORNI U POSLANJU</i>	20
VI. <i>DIJALOG U CRKVI I U DRUŠTVU</i>	20
VII. <i>S DRUGIM KRŠĆANSKIM VJEROISPOVIJESTIMA</i>	20
VIII. <i>VLAST I SUDJELOVANJE</i>	20
IX. <i>RAZLUČIVATI I ODLUČIVATI</i>	21
X. <i>ODGAJATI SE ZA SINODALNOST</i>	21
Dati svoj doprinos savjetovanju	21

Kratice

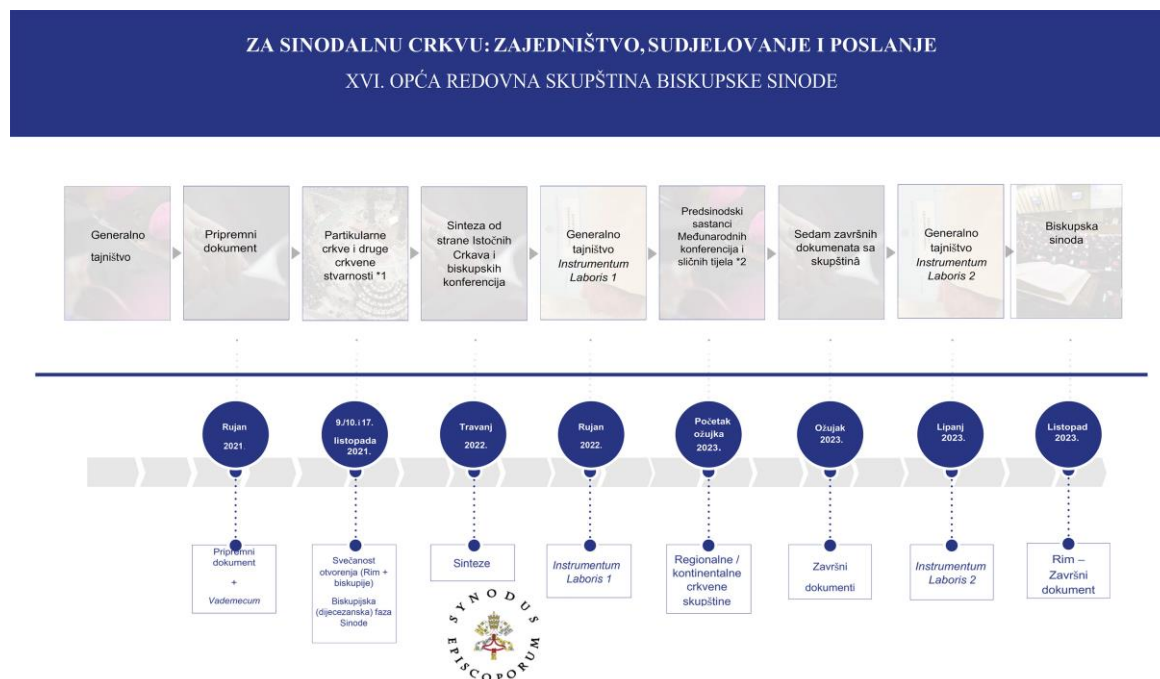
MTK	MEĐUNARODNA TEOLOŠKA KOMISIJA
DV	II. VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konst. <i>Dei Verbum</i> (18. studenog 1965.)
EC	FRANJO, Ap. konst. <i>Episcopalis communio</i> (15. rujna 2018.)
EG	FRANJO, Ap. pob. <i>Evangelii gaudium</i> (24. studenog 2013.)
FT	FRANJO, Enc. <i>Fratelli tutti</i> (3. listopada 2020.)
GS	II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. <i>Gaudium et spes</i> (7. prosinca 1965.)
LG	II. VATIKANSKI KONCIL, Dogm. konst. <i>Lumen gentium</i> (21. studenog 1964.)
LS	FRANJO, Enc. <i>Laudato si'</i> (24. svibnja 2015.)
UR	II. VATIKANSKI KONCIL, Dekr. <i>Unitatis redintegratio</i> (21. studenog 1964.)

Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje

1. Božja Crkva je sazvana na Sinodu. Hod nazivan *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje* svečano će biti otvoren 9. – 10. listopada 2021. godine u Rimu, a sljedećeg 17. listopada u svakoj partikularnoj Crkvi. Temeljna etapa bit će proslava XVI. redovne opće skupštine Biskupske sinode, u listopadu 2023.¹, nakon koje će uslijediti etapa provedbe, koja će ponovno uključiti partikularne Crkve (usp. EC, čl. 19-21). Ovim sazivom papa Franjo poziva cijelu Crkvu da se propitkuje o odlučnoj temi za njezin život i njezino poslanje: »Upravo je put sinodalnosti put koji Bog očekuje od Crkve trećeg tisućljeća«². Ovaj je itinerarij, koji je dio *aggiornamenta* Crkve koji je predložio Drugi vatikanski koncil, dar i zadatak: hodeći zajedno i razmišljajući o prijašnjem putu, Crkva će moći iz onoga kroz što prolazi učiti koji su to procesi koji joj mogu pomoći živjeti zajedništvo, ostvariti sudjelovanje, otvoriti se poslanju. Naš *zajednički hod* jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega naroda.

... put sinodalnosti je put koji Bog očekuje od Crkve trećeg tisućljeća ...

¹ Shematski prikaz etapa sinodalnog hoda.

² FRANJO, *Govor na obilježavanju 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode*, 17. listopada 2015.

2. Potiče nas i vodi osnovno pitanje: kako se ostvaruje danas taj *zajednički hod* koji omogućuje Crkvi naviještati evanđelje u skladu s poslanjem koje joj je povjereno; i koje nas to korake Duh poziva učiniti kako bismo rasli kao sinodalna Crkva?

Zajedničko suočavanje s tim pitanjem zahtijeva osluškivanje Duha Svetoga, koji poput vjetra »puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide« (Iv 3,8), ostajući otvoreni za iznenađenja koja će nam zasigurno prirediti na tome putu. Pokreće se tako dinamika koja nam omogućuje da počnemo ubirati plodove sinodalnog obraćenja koji će postupno sazrijevati. Riječ je o ciljevima od velike važnosti za kvalitetu crkvenog života i ostvarivanje poslanja evangelizacije, u kojem svi sudjelujemo po krštenju i potvrdi. Predstavljamo ovdje samo glavne ciljeve, koji izražavaju sinodalnost kao oblik, način života i ustrojstvo Crkve:

- spominjati se kako je Duh vodio Crkvu na njezinu povijesnom putu i poziva nas danas da zajedno budemo svjedoci Božje ljubavi;
- živjeti sudionički i inkluzivan crkveni proces koji pruža svima – napose onima koji se iz raznih razloga nalaze na marginama – priliku da se izraze i da se čuje i njihov glas kako bi pridonijeli izgrađivanju Božjega naroda;
- prepoznati i cijeniti bogatstvo i raznolikost darova i karizmi koje Duh slobodno razdjeljuje, za dobrobit zajednice i u korist cijele ljudske obitelji;
- isprobati sudioničke načine ostvarivanja odgovornosti u naviještanju evanđelja i u predanom zalaganju za izgrađivanje ljepšega svijeta pogodnijega za život;
- istražiti kako se u Crkvi živi odgovornost i moć, kao i strukture po kojima se njima upravlja, iznoseći na vidjelo i pokušavajući preokrenuti predrasude i iskrivljene prakse koje nemaju korijen u evanđelju;
- ovjerovati kršćansku zajednicu kao vjerodostojnog subjekta i pouzdanog partnera na putevima socijalnog dijaloga, ozdravljenja, pomirenja, uključivanja i sudjelovanja, obnove demokracije, promicanja bratstva i socijalnog prijateljstva;
- preporoditi odnose između pripadnika kršćanskih zajednica, kao i između zajednica i drugih društvenih skupina, na primjer zajednice vjernikâ drugih vjeroispovijesti i religijâ, organizacija civilnog društva, pučkih pokreta itd.;
- poticati vrjednovanje i usvajanje plodova nedavnih sinodalnih iskustava na općoj, regionalnoj, nacionalnoj i mjesnoj razini.

3. Ovaj se Pripremni dokument stavlja u službu sinodskoga hoda, osobito kao sredstvo koje služi jačanju prve faze osluškivanja i savjetovanja s Božjim narodom u partikularnim Crkvama (listopad 2021. – travanj 2022.), u nadi da će pridonijeti pokretanju ideja, energije i kreativnosti svih onih koji će sudjelovati u tom

itinerariju te olakšati dijeljenje plodova njihova zalaganja. U tu svrhu: 1) počinje opisom nekih istaknutih značajki suvremenog konteksta; 2) ukratko ocrtava temeljne teološke referencije za ispravno shvaćanje i provođenje u djelo sinodalnosti; 3) nudi pojedine biblijske ideje koje mogu potaknuti meditaciju i molitveno razmatranje tijekom hoda; 4) prikazuje pojedine perspektive na temelju kojih se mogu ponovno iščitavati iskustva življene sinodalnosti; 5) izlaže neke putokaze za artikuliranja ovog rada na ponovnom čitanju u molitvi i dijeljenju. Kako bi se konkretno popratila organizacija rada, predlaže se Metodološki *vademecum*, priložen ovom Pripremnom dokumentu i dostupan na mrežnoj stranici Sinode³. Stranica pruža neke izvore za dublje proučavanje teme sinodalnosti, kao potpora ovom Pripremnom dokumentu; među njima ističemo dva, koji su više puta citirani u nastavku: *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode*, koji je papa Franjo održao 17. listopada 2015. godine, te dokument *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve*, koji je izradila Međunarodna teološka komisija, a objavljen je 2018. godine.

³ Usp. www.synod.va.

I. Poziv na zajednički hod

4. Sinodalni hod odvija se unutar povijesnih okolnosti obilježenih epohalnim promjenama u društvu i ključnim prijelaznim trenutkom u životu Crkve, koji se ne može zanemariti: u naborima slojevitosti ovog konteksta, u njegovim napetostima i proturječjima, pozvani smo »pomno proučavati znakove vremena i tumačiti ih u svjetlu evanđelja« (GS, 4). Ovdje su ocrtni poneki elementi globalnog scenarija koji su usko povezani s temom Sinode, ali će slika biti obogaćena i upotpunjena na mjesnoj razini.

5. Globalna tragedija poput pandemije bolesti COVID-19 »neko je vrijeme doista pobuđivala svijest kako smo svjetska zajednica koja se nalazi na istoj lađi u kojoj od zla koje snađe pojedinca štetu na kraju trpe svi. Sjetili smo se da se nitko ne može spasiti sam, da se možemo spasiti samo zajedno« (FT, 32). Istodobno, u pandemiji su naglo buknule već postojeće nejednakosti i nove nejednakosti: čini se da je čovječanstvo sve više uzdrmano procesima omasovljenja i fragmentacije; tragično stanje u kojem migranti žive u svim krajevima svijeta svjedoči o tome koliko su visoke i čvrste barijere koje dijele jedinstvenu ljudsku obitelj. Enciklike *Laudato si'* i *Fratelli tutti* dokumentiraju dubinu lomova koji razdiru čovječanstvo, a mi se možemo pozvati na te analize kako bismo poslušali vapaj siromahâ i zemlje te prepoznali sjeme nade i budućnosti kojem Duh i dalje daje da niče i u naše vrijeme: »Stvoritelj nas ne napušta, on nikada ne posustaje u svojem planu ljubavi, ne kaje se što nas je stvorio. Čovječanstvo je još uvijek sposobno raditi zajedno na izgrađivanju našega zajedničkog doma« (LS, 13).

6. Ta je situacija, koja je unatoč velikim razlikama, zajednička cijeloj ljudskoj obitelji, izazov za sposobnost Crkve da prati pojedince i zajednice pozvane ponovno pogledati iskustva žalosti i patnje, koja su razotkrila mnoge lažne sigurnosti, te gajiti nadu i vjeru u dobrotu Stvoritelja i njegova stvorenja. Ne možemo, međutim, bježati od činjenice da se i sama Crkva mora suočiti s nedostatkom vjere i pokvarenošću također unutar sebe same. Osobito ne možemo zaboraviti patnju koju su doživjeli maloljetnici i ugrožene osobe »zbog seksualnog zlostavljanja, moći i savjesti koje je počinio znatan broj klerika i posvećenih osoba«⁴. Pred nama je stalan izazov da »kao Božji narod preuzmemo na se bol naše braće koja su ranjena u tijelu i u duhu«⁵: predugo je vapaj žrtava bio vapaj

⁴ FRANJO, *Pismo Božjem narodu*, 20. kolovoza 2018., Uvod.

⁵ *Isto*, br. 2.

koji Crkva nije znala dovoljno poslušati. To su duboke rane koje teško zacjeljuju, za koje nikada nećemo dovoljno tražiti oprost i koje predstavljaju, katkad goleme, prepreke koje nas priječe da nastavimo u smjeru *zajedničkog hoda*. Cijela je Crkva pozvana razračunati se s teretom kulture prožete klerikalizmom, koju baštini iz svoje povijesti, i s oblicima obnašanja vlasti na kojima su nakalemljene različite vrste zloporabe (moći, ekonomske, savjesti, spolne). Nezamislivo je »obraćenje crkvenog djelovanja bez aktivnog sudjelovanja svih sastavnica Božjega naroda«⁶: zajedno molimo Gospodina »za milost obraćenja i mudrost duha da, kao odgovor na ta zlodjela zlostavljanja, izrazimo svoje kajanje i svoju odluku da se hrabro borimo«⁷.

... Cijela je Crkva pozvana razračunati se s teretom kulture prožete klerikalizmom, koju baštini iz svoje povijesti, i s oblicima obnašanja vlasti na kojima su nakalemljene različite vrste zloporabe ...

7. Usprkos našim nevjerama, Duh nastavlja djelovati u povijesti i pokazivati svoju životvornu moć. Upravo u brazdama koje su iskopale svakojake patnje koje su pretrpjeli ljudska obitelji i Božji narod, niču novi jezici vjere i novi putevi koji mogu ne samo tumačiti događaje s teološkoga gledišta, nego pronaći u kušnji razloge da se put kršćanskog i crkvenog života postavi na nove temelje. Razlog je velike nade podatak da je nemali broj Crkava već pokrenuo, više ili manje ustrojene, sastanke i procese savjetovanja s Božjim narodom. Tamo gdje su obilježeni sinodskim pristupom, osjećaj za Crkvu je iznova procvao, a sudjelovanje svih dalo je nov polet crkvenom životu. Također nalaze potvrdu želje mladih da imaju veću ulogu u Crkvi te zahtjev za većom valorizacijom žena i prostorâ za sudjelovanje u poslanju Crkve, na što su već ukazale sinodske skupštine iz 2018. i 2019. godine. U tome pravcu idu i nedavno ustanovljenje laičke službe katehete te otvaranje ženama mogućnosti pristupa službama lektorata i akolitata.

8. Ne možemo zanemariti različite uvjete u kojima kršćanske zajednice žive u raznim krajevima svijeta. Uz zemlje u kojima većinu stanovništva čine pripadnici Crkve te ona predstavlja kulturalnu važnost za cijelo društvo, ima i onih u kojima su katolici manjina; u nekima od ovih potonjih katolici, zajedno s drugim

⁶ Isto.

⁷ Isto.

kršćanima, doživljavaju, katkad i vrlo nasilne, oblike progona, a često i mučeništvo. Ako s jedne strane prevladava sekularizirani mentalitet koji nastoji prognati religiju iz javnog prostora, s druge strane vjerski fundamentalizam, koji ne poštuje slobode drugih, jača oblike nesnošljivosti i nasilja koji se također odražavaju u kršćanskoj zajednici i u njezinim odnosima s društvom. Nerijetko kršćani zauzimaju iste takve stavove, raspirujući podjele i suprotstavljanja čak i u Crkvi. Treba jednako tako uzeti u obzir i način na koji razdori do kojih dolazi u društvu, iz etničkih, rasnih, kastinskih razloga ili zbog drugih oblika društvenog raslojavanja ili kulturnog nasilja, nalaze odjek unutar kršćanske zajednice i u njezinim odnosima s društvom. Te situacije imaju dubok utjecaj na značenje izraza »biti na zajedničkom putu« i na konkretne mogućnosti njegove provedbe.

9. U tome kontekstu, sinodalnost predstavlja glavni put za Crkvu, koja je pozvana obnavljati se vođena djelovanjem Duha i zahvaljujući slušanju Riječi. Sposobnost zamišljanja drukčije budućnosti Crkve i njezinih institucija koje će biti na razini primljena poslanja uvelike ovisi o izboru pokretanja procesâ slušanja, dijaloga i zajedničkoga razlučivanja, u kojima svi zajedno i svatko pojedino mogu sudjelovati i dati svoj doprinos. Istodobno, opredjeljenje za *zajednički hod* proročki je znak za ljudsku obitelj kojoj je potreban zajednički projekt, sposoban stremiti dobru svih. Crkva sposobna za zajedništvo i bratstvo, za sudjelovanje i supsidijarnost, vjerna onome što naviješta, moći će stati uz siromahe i najmanje, te dati da se čuje i njihov glas. Za *zajednički hod* potrebno je dopustiti da nas Duh uči doista sinodalnom mentalitetu, ulazeći hrabro i sa slobodom srca u proces obraćenja bez kojeg neće biti moguća »stalna obnova koja je njoj [Crkvi], kao ljudskoj i zemaljskoj instituciji, uvijek potrebna« (UR, 6; usp. EG, 26).

*... Za zajednički hod
potrebno je dopustiti
da nas Duh uči
doista sinodalnom mentalitetu ...*

II. Crkva koja je po svome ustrojstvu sinodalna

10. »Ono što Gospodin traži od nas, u stanovitom smislu, već je sve sadržano u riječi 'Sinoda'«⁸, koja je »drevna i časna riječ u predaji Crkve, čije značenje doziva u svijest najdublje sadržaje Objave«⁹. To je »Gospodin Isus koji predstavlja samoga sebe kao 'Put i Istinu i Život' (Iv 14,6)«, a »kršćane, koji idu za njim, isprva se nazivalo 'učenicima Puta' (usp. 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14,22)«¹⁰. Sinodalnost u toj perspektivi mnogo je više od održavanja crkvenih sastanaka i biskupskih zborovanja, ili pitanje pukog upravljanja unutar Crkve; ona »ukazuje na specifičan *modus vivendi et operandi* Crkve Božjeg naroda koji konkretno očituje i ostvaruje njezino zajedništvo u zajedničkom hodu, u okupljanju na zborovanje te u aktivnom sudjelovanju svih svojih članova u svom evangelizacijskom poslanju«¹¹. Tako se međusobno isprepliću oni elementi koje se u naslov Sinode predlaže kao nosive osi sinodalne Crkve: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje. U ovom poglavlju ukratko ćemo prikazati neke temeljne teološke referencije na kojima se temelji ova perspektiva.

11. U prvome tisućljeću *zajednički hod*, odnosno provođenje u djelo sinodalnosti, bio je uobičajen način postupanja Crkve shvaćene kao »narod okupljen jedinstvom Oca, Sina i Duha Svetoga«¹². Onima koji su dijelili crkveno tijelo, crkveni su oci suprotstavljali zajedništvo Crkava rasutih po svijetu, koje je sveti Augustin opisao kao *concordissima fidei conspiratio*¹³, odnosno sloga u vjeri svih krštenika. Tu je ukorijenjen širok razvoj sinodalne prakse na svim razinama života Crkve – mjesnoj, pokrajinskoj, općoj – koja je svoje najveće očitovanje našla na ekumenskom koncilu. Upravo na tom crkvenom obzoru, nadahnut načelom sudjelovanja svih u crkvenom životu, sveti Ivan Zlatousti mogao je reći: »Crkva i Sinoda su istoznačnice.«¹⁴ I u drugom tisućljeću, kada je u Crkvi više naglašavana uloga hijerarhije, taj način postupanja nije prestao: dobro je poznato da su se u Srednjemu vijeku i u moderno doba, osim ekumenskih koncila, održavale i biskupijske i krajevne sinode, pa i kada se radilo o definiranju dogmatskih istina pape su se redovito htjeli posavjetovati s biskupima kako bi upoznali vjeru cijele

⁸ FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode*.

⁹ MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve*, 2. ožujka 2018., br. 3.

¹⁰ *Isto*.

¹¹ *Isto*, br. 6.

¹² CIPRIJAN, *De oratione dominica*, 23: PL 4, 553.

¹³ AUGUSTIN, *Epistola 194*, 31: PL 33, 885.

¹⁴ IVAN ZLATOSTI, *Explicatio in psalmum 149*: PG 55, 493.

Crkve, utječući se autoritetu *sensus fidei* cijeloga Božjeg naroda, koji je »nezabludiv *in credendo*« (EG, 119).

... »Crkva i Sinoda
su istoznačnice.«...

12. Drugi vatikanski koncil usidrio se u tome dinamizmu Predaje. Koncil ističe da »Bogu se svidjelo posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno, isključivši svaku vezu među njima, nego ih uobličiti u narod koji bi ga priznavao u istini i sveto mu služio« (LG, 9). Članovima Božjeg naroda zajedničko je krštenje i »premda su neki po Kristovoj volji za druge određeni kao učitelji, djelitelji otajstava i pastiri, ipak među svima vlada prava jednakost s obzirom na dostojanstvo i s obzirom na svim vjernicima zajedničko djelovanje u izgradnji Kristova Tijela« (LG, 32). Stoga su svi krštenici, koji imaju udio u Kristovoj svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj službi, »u vršenju mnogovrsna i uređena bogatstva svojih karizmi, svojih poziva i svojih službi«¹⁵ aktivni nositelji evangelizacije, bilo pojedinačno, bilo kao sveukupnost Božjega naroda.

13. Koncil je istaknuo kako, zahvaljujući pomazanju Duha Svetoga primljenom na krštenju, sveukupnost vjernikâ »ne može se u vjerovanju prevariti, a to svoje svojstvo očituje nadnaravnim osjećajem vjere svega naroda, kad 'od biskupâ pa do posljednjih vjernih laikâ', pokazuje svoje opće slaganje u stvarima vjere i ćudoređa« (LG, 12). Duh je taj koji vodi vjernike »u svu istinu« (Iv 16,13). Njegovim djelovanjem »predaja koja dolazi od apostola napreduje u Crkvi«, zato da sav sveti Božji narod raste u razumijevanju i kušanju »predanih stvari i riječi, kako po razmatranju i proučavanju vjernikâ koji u svome srcu o tome razmišljaju (usp. Lk 2,19 i 51), tako i po razumijevanju duhovnih stvari putem unutrašnjeg iskustva, te po naviještanju onih koji su s nasljedstvom u biskupskoj službi primili siguran milosni dar istine« (DV, 8). Naime, taj narod, sabran od svojih pastirâ, prijanja uz sveti polog Riječi Božje povjerene Crkvi, sveudilj postojan u apostolskom nauku, u bratskom zajedništvu, te u lomljenju kruha i u molitvi, »tako da u predanoj vjeri, koju valja držati, vršiti i ispovijedati, nastaje jedinstvena jednodušnost predstojnikâ i vjernikâ« (DV, 10).

¹⁵ MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve*, 2. ožujka 2018., br. 6.

... savjetovanje s Božjim narodom ne uključuju
uvođenje u Crkvu dinamizama demokracije,
osnovanih na načelu većine ...

14. Pastiri, koje je Bog postavio za »autentične čuvare, tumače i svjedoke vjere cijele Crkve«¹⁶, stoga se ne boje slušati povjereno im stado: savjetovanje s Božjim narodom ne uključuju uvođenje u Crkvu dinamizama demokracije, osnovanih na načelu većine, jer u temelju sudjelovanja u svakom sinodalnom procesu postoji velika zajednička ljubav prema zajedničkom poslanju evangelizacije, a ne zastupanje sukobljenih interesa. Drugim riječima, riječ je o crkvenom procesu koji se može odvijati samo »unutar zajednice koja je po svome ustrojstvu hijerarhijska«¹⁷. Upravo u plodnoj vezi između *sensus fidei* Božjeg naroda i učiteljske uloge pastirâ ostvaruje se jednodušan pristanak cijele Crkve u istoj vjeri. Svaki sinodalni proces, u kojem su biskupi pozvani razabrati što Duh govori Crkvi, ne sami, nego slušajući Božji narod, koji »ima udio također u Kristovoj proročkoj službi« (LG, 12), očiti je oblik tog *zajedničkog hoda* kojim Crkva raste. Sveti Benedikt ističe kako »često Gospodin objavljuje najbolju odluku«¹⁸ onima koji ne zauzimaju važne položaje u zajednici (u ovom slučaju najmlađemu); tako bi se biskupi trebali pobrinuti da dopru do svih, da bi se u urednom odvijanju sinodalnog hoda ostvarilo ono što apostol Pavao preporučuje zajednicama: »Duha ne trnite, proroštava ne prezirite! Sve provjeravajte: dobro zadržite« (1 Sol 5,19-21).

... sinodalna je Crkva, Crkva »u izlasku«,
misionarska Crkva, »otvorenih vrata« ...

15. Smisao puta na koji smo svi pozvani prije svega je otkrivanje lica i oblika sinodalne Crkve u kojoj »svatko ima nešto za naučiti. Vjerni narod, zbor biskupâ, rimski biskup: jedni slušaju druge; a svi slušaju Duha Svetoga, Duha istine« (Iv 14,17), da spoznaju što On »govori Crkvama« (Otk 2,7)¹⁹. Rimski biskup, kao načelo i temelj jedinstva Crkve, zahtijeva od svih biskupa i svih partikularnih Crkava, u kojima i po kojima postoji jedna i jedina Katolička Crkva (usp. LG, 23), da s pouzdanjem i hrabrošću zakorače na put sinodalnosti. U tom »zajedničkom

¹⁶ FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode*.

¹⁷ MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve*, br. 69.

¹⁸ *Regula S. Benedicti*, III, 3.

¹⁹ FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode*.

putovanju« molimo Duha da nam pomogne otkriti kako zajedništvo, koje okuplja u jedinstvo različite darove, karizme, službe, služi poslanju: sinodalna je Crkva, Crkva »u izlasku«, misionarska Crkva, »otvorenih vrata« (EG, 46). To uključuje poziv na produbljivanje odnosâ s drugim Crkvama i kršćanskim zajednicama, s kojima nas povezuje jedno krštenje. Perspektiva *zajedničkog hoda* jest, dakle, još šira i obuhvaća sav ljudski rod, s kojim dijelimo njegove »radosti i nade, žalosti i tjeskobe« (GS, 1). Sinodalna Crkva proročki je znak prije svega za zajednicu narodâ nesposobnu predložiti zajednički projekt, kojim bi se težilo k postizanju dobra svih: provođenje u djelo sinodalnosti danas je za Crkvu najočitiji način da bude »sveopći sakrament spasenja« (LG, 48), »znak i oruđe tješnjeg jedinstva s Bogom i jedinstva čitavoga ljudskog roda« (LG, 1).

III. Slušanje Pisma

16. Duh Božji koji svojim svjetlom obasjava i oživljava taj *zajednički hod* Crkava isti je onaj koji je na djelu u Isusovu poslanju, obećan apostolima i naraštajima učenikâ koji slušaju Božju riječ i provode ju u djelo. Duh se, prema Gospodinovu obećanju, ne ograničuje tek na to da bi potvrđivao kontinuitet Isusova evanđelja, već će osvjetljivati uvijek nove dubine njegove Objave i nadahnjivati odluke koje su prijeko potrebne da se podupre Crkvu na njezinu putu (usp. Iv 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15). Zato je nadasve korisno da naš put izgradnje sinodalne Crkve bude inspiriran dvjema svetopisamskim »slikama«. Jedna se pojavljuje u prikazu *prizora zajedništva* koji neprestano prati put evangelizacije; druga se pak odnosi na iskustvo Duha u kojem Petar i prva zajednica uviđaju opasnost postavljanja neopravdanih granica dioništvu vjere. Sinodalno iskustvo zajedničkog hoda, u nasljedovanju Gospodina i u poslušnosti Duhu, moći će primiti odlučujuće nadahnuće iz razmatranja tih dvaju vidika Objave.

Isus, mnoštvo, apostoli

17. U svojoj se temeljnoj strukturi prizor s početaka javlja kao konstanta načina na koji se Isus objavljuje u cijelome evanđelju, navješćujući dolazak Božjega kraljevstva. Posrijedi su u biti tri dionika (plus jedan). Prvi je, naravno, *Isus*, potpuni protagonist koji preuzima inicijativu, sijući riječi i znakove dolaska Božjeg kraljevstva »bez pristranosti« (usp. Dj 10,34). U različitim oblicima Isus posebnu pozornost posvećuje »odijeljenima« od Boga i »napuštenima« od zajednice (grešnicima i siromasima, da se poslužimo jezikom evanđelja). Svojim riječima i djelima nudi oslobođenje od zla i obraćenje na nadu, u ime Boga Oca i u snazi Duha Svetoga. Unatoč različitosti pozivâ i odgovorâ vezanih za prihvaćanje Gospodina, zajednička je značajka to da se vjera uvijek javlja kao vrjednovanje osobe: njezinu se prošnju sluša, pomaže joj se u teškoćama, cijeni se njezina raspoloživost, njezino se dostojanstvo potvrđuje Božjim gledanjem te ponovno biva priznata u zajednici.

18. Djelo evangelizacije i poruka spasenja ne bi se, doista, mogli razumjeti bez Isusove stalne, najšire moguće otvorenosti sugovorniku, koji se u evanđeljima označuje kao *mnoštvo*, odnosno skup ljudi koji ga slijede na putu, a katkad čak i doslovce progone nadajući se kakvomu znamenju i kakvoj riječ spasenja: evo nam i drugog lika iz prizora Objave. Navještaj evanđelja nije upućen samo nekolicini prosvijetljenih ili unaprijed odabranih. Isusov sugovornik je »narod« zajedničkog života, »svatko« tko je ljudske naravi koga On izravno dovodi u dodir s Božjim darom i pozivom na spasenje. Na način koji iznenađuje, a katkad i sablažnjava svjedoke, Isus prihvaća kao svoje sugovornike sve one koji izlaze iz mnoštva: sluša strastvene pritužbe žene Kanaanke (usp. Mt 15,21-28), koja ne može prihvatiti da bude isključena od blagoslova koji On nosi; dopušta si dijalog sa Samarijankom (usp. Iv 4,1-42), unatoč njezinu položaju socijalno i vjerski kompromitirane žene; usrdno potiče slobodan i zahvalan čin vjere slijepca od rođenja (usp. Iv 9), kojega je službena religija isključila iz dosega milosti.

... Navještaj evanđelja nije upućen samo nekolicini prosvijetljenih ili unaprijed odabranih. Isusov sugovornik je »narod« zajedničkog života, »svatko« tko je ljudske naravi ...

19. Neki slijede Isusa na izrazitiji način, stječući iskustvo vjernosti učeništva, dok su drugi pozvani vratiti se svom redovitom, svagdanjem životu: svi, međutim, svjedoče o snazi vjere koja ih je spasila (usp. Mt 15,28). Među onima koji slijede Isusa jasno se ističe lik *apostolâ* koje On sâm, od samih početaka, poziva namjenjujući im važnost u posredovanju odnosa mnoštva s Objavom i dolaskom Božjega kraljevstva. Ulazak toga trećeg dionika na scenu ne događa se zahvaljujući kakvom ozdravljenju ili obraćenju, nego se podudara s Isusovim pozivom. Izbor apostolâ nije povlastica kakvog isključivog položaja moći i odvojenosti, nego milost službe koja uključuje blagoslov i zajedništvo. Zahvaljujući daru Duha uskrsloga Gospodina, oni moraju čuvati Isusovo mjesto, a ne postavljati se na njegovo mjesto, ne stavljati filtre njegovoj prisutnosti, nego olakšati susret s njim.

... Izbor apostolâ nije povlastica kakvog isključivog položaja moći i odvojenosti, nego milost službe koja uključuje blagoslov i zajedništvo ...

20. Isus, mnoštvo u svojoj raznolikosti, apostoli: to je slika i otajstvo koje treba neprestano razmatrati i u koje treba dublje ponirati kako bi Crkva sve više postajala ono što jest. Nijedan od ta tri lika ne smije napustiti pozornicu. Ako nema Isusa i netko drugi zauzme njegovo mjesto, Crkva postaje ugovor između apostolâ i mnoštva, čiji će dijalog završiti po uzoru na političke igre. Bez apostolâ, kojima Isus predaje vlast, a Duh poučava, odnos s evanđeoskom istinom se prekida, a mnoštvo ostaje izloženo mitu ili ideologiji o Isusu, bilo da ga prihvaća, bilo da ga odbacuje. Bez mnoštva, odnos apostolâ s Isusom izopačuje se u sektaški i autoreferencijalni oblik religije, a evangelizacija gubi svoje svjetlo, koje izbija iz samoobjave koju Bog upućuje svakom pojedincu, i to izravno, nudeći mu svoje spasenje.

... Klopka koja dijeli ... očituje se jednako u oblicima vjerske strogosti, moralne zapovijedi ... i zamamnosti svjetovne političke mudrosti ...

21. Tu je, zatim, »dodatni« glumac, antagonist, koji na scenu donosi đavolsku razdvojenost ostale trojice. Pred uznemirujućom perspektivom križa, postoje učenici koji odlaze od Isusa i mnoštva prevrtljiva raspoloženja. Klopka koja dijeli – te stoga predstavlja prepreku na zajedničkom putu – očituje se jednako u oblicima vjerske strogosti, moralne zapovijedi koja se predstavlja zahtjevnijom od Isusove zapovijedi i zamamnosti svjetovne političke mudrosti koja želi biti učinkovitija od razlučivanja duhova. Da bi se umaklo prijevarama »četvrtoga glumca« prijeko je potrebno stalno obraćenje. U tom je smislu znakovita zgoda sa satnikom Kornelijem (usp. Dj 10), kojoj prethodi zgoda s »koncilom« u Jeruzalemu (usp. Dj 15) koji predstavlja ključnu uporišnu točku za sinodalnu Crkvu.

Dvostruka dinamika obraćenja: Petar i Kornelije (Dj 10)

22. Na početku zgode opisuje se Kornelijevo obraćenje, koji čak prima i neku vrstu navještaja. Kornelije je poganin, vjerojatno Rimljanin, satnik (časnik s nižim činom) okupacijske vojske, koji se bavi zanimanjem koje se temelji na nasilju i zlostavljanju. Ipak, posvećen je molitvi i milostinji, odnosno njeguje odnos s Bogom i brine se za bližnjega. Upravo njemu anđeo iznenada dolazi, oslovljava ga imenom i poziva ga da pošalje – glagol poslanja! – svoje slugu u Jopu da pozove – glagol poziva! – Petra. Pripovijest tada postaje svjedočanstvom o obraćenju potonjeg, koji je istog dana imao viđenje, u kojem mu neki glas naređuje da kolje i jede životinje, od kojih su neke nečiste. Njegov je odgovor odlučan: »Nipošto, Gospodine! Ta nikad

još ne okusih ništa okaljano i nečisto« (Dj 10,14). On prepoznaje da mu to Gospodin govori, ali mu se suprotstavlja jasnim odbijanjem, jer ta naredba ruši propise Tore kojih se ne može odreći zbog svoga vjerskog identiteta, a koji izražavaju način razumijevanja izabranja kao razlike koja uključuje odvojenost i odabranost u odnosu na druge narode.

23. To je kod apostola izazvalo dubok potres u duši i, dok se pita o značenju onoga što se dogodilo, stižu ljudi koje je poslao Kornelije, koje mu Duh ukazuje kao njegove izaslanike. Petar im odgovara riječima koje podsjećaju na riječi koje je Isus izgovorio u vrtu: »Ja sam onaj kojega tražite« (Dj 10,21). To je pravo i istinsko obraćenje, bolan i neizmjeran plodan iskorak iz vlastitih kulturnih i vjerskih kategorija: Petar pristaje blagovati zajedno s poganima hranu koju je oduvijek smatrao zabranjenom, prepoznajući je kao oruđe života i zajedništva s Bogom i s drugima. U susretu s osobama, prihvaćajući ih, putujući zajedno s njima i ulazeći u njihove domove, shvaća se značenje njegova viđenja: nijedno ljudsko biće nije nedostojno u Božjim očima, a različitost određena izabranjem nije isključiva prednost, nego je u službi i za svjedočanstvo univerzalne širine.

... nijedno ljudsko biće nije nedostojno u Božjim očima, a različitost određena izabranjem nije isključiva prednost, nego je u službi i za svjedočanstvo univerzalne širine ...

24. I Kornelije i Petar na svoj put obraćenja uključuju druge osobe, te one postaju njihovi suputnici na tom putu. Apostolsko djelovanje ostvaruje Božju volju osnivanjem zajednica, rušenjem ograda i promicanjem susreta. Riječ ima središnju ulogu u susretu između dvaju protagonista. Prvo Kornelije dijeli s Petrom iskustvo koje je doživio. Petar ga sluša, a zatim uzima riječ, prenoseći redom ono što mu se dogodilo i svjedočeći blizinu Gospodina, koji ide u susret svakoj osobi da bi je oslobodio onoga što ju čini zarobljenicom zla i što zatire njezino čovječstvo (usp. Dj 10,38). Taj način komuniciranja nalik je onom kojem će Petar pribjeći kad ga vjernici iz obrezanja u Jeruzalemu budu prekoravali, optužujući ga da je prekršio tradicionalne propise, na kojima je, čini se, usredotočena sva njihova pozornost, ne mareći za izlivanje Duha: »Ušao si k ljudima neobrezanima i jeo s njima!« (Dj 11,3). U tom trenutku sukoba, Petar

pripovijeda ono što mu se dogodilo i opisuje svoje reakcije zbunjenosti, nerazumijevanja i otpora. Upravo će to pomoći njegovim, isprva agresivnim i nepopustljivim sugovornicima, da osluhnu i prihvate ono što se dogodilo. Sveto pismo će pomoći u tumačenju značenja toga događaja, kao što će se to kasnije dogoditi i na »koncilu« u Jeruzalemu, u procesu razlučivanja, to jest zajedničkoga osluškivanja Duha.

IV. Sinodalnost na djelu: smjernice za savjetovanje Božjega naroda

25. Obasjan svjetlom Riječi i utemeljen na Predaji, ovaj sinodalni hod ukorijenjen je u konkretan život Božjeg naroda. Predstavlja, naime, posebnost koja je ujedno i izvanredno dobro: njegov cilj – sinodalnost – ujedno je i njegova metoda. Drugim riječima, predstavlja svojevrsno gradilište ili pilot iskustvo, koje omogućuje da se odmah počne ubirati plodove dinamizma koji postupno sinodalno obraćenje unosi u kršćansku zajednicu. S druge strane, taj hod jednostavno mora upućivati na iskustva življene sinodalnosti, na različitim razinama i s različitim stupnjevima intenziteta: njihove jake strane i njihovi uspjesi, kao i njihova ograničenja i teškoće, nude dragocjene elemente za raspoznavanje pravca u kojem se treba nastaviti kretati. Ovdje, zacijelo, mislimo na iskustva pokrenuta sadašnjim sinodalnim hodom, ali i na sva ona u kojima se već iskustveno doživljava razne oblike *zajedničkog hoda* u običnom životu pa i kada se izraz sinodalnost niti poznaje, niti se koristi.

Temeljno pitanje

26. Temeljno pitanje kojim se vodi ovo savjetovanje Božjeg naroda, a spomenuto je već na početku, jest sljedeće:

Sinodalna Crkva, naviještajući evanđelje, »kroči zajedno«: Kako se taj »zajednički hod« ostvaruje danas u vašoj Crkvi? Na koje nas korake Duh poziva da bismo rasli u našem »zajedničkom hodu«?

Da biste odgovorili, pozvani ste:

- a) zapitati se koja vam iskustva vaše partikularne Crkve to temeljno pitanje doziva u pamet;
- b) učiniti dublji uvid u ta iskustva: Koje su radosti izazvala? Na koje se teškoće i prepreke naišlo? Koje su rane iznijela na vidjelo? Koje su spoznaje donijela?
- c) sabrati plodove koje treba dijeliti s drugima: Gdje u tim iskustvima odzvanja glas Duha? Što traži od nas? Što je potrebno potvrditi, koje su mogućnosti promjena, koje je korake potrebno učiniti? U čemu uočavamo suglasje? Koji se putevi otvaraju za našu partikularnu Crkvu?

Razni oblici sinodalnosti

27. U molitvi, razmišljanju i dijeljenju koje pobuđuje to temeljno pitanje, uputno je imati na umu tri razine na kojima se sinodalnost oblikuje kao »konstitutivna dimenzija Crkve«²⁰:

- razina načina kojim Crkva svakodnevno živi i radi, koji izražava njezinu narav kao Božjeg naroda koji putuje zajedno i okuplja se na zborovanje koje je Gospodin Isus sazvaio u snazi Duha Svetoga da navješćuje evanđelje. Taj se način gradi »slušanjem Riječi i slavljenjem euharistije u zajednici, bratstvom zajedništva i suodgovornošću i sudjelovanjem čitavog Božjeg naroda, na njegovim različitim razinama i u razlikovanju različitih služba i zadaća, u njegovu životu i njegovu poslanju«²¹;
- razina crkvenih struktura i procesa, određenih također s teološkog i kanonskog gledišta, a gdje se sinodalna narav Crkve izražava na institucionalan način na mjesnoj, pokrajinskoj i općoj razini;
- razina sinodalnih procesâ i događajâ u kojima je Crkva sazvana od mjerodavne vlasti, prema posebnim postupcima određenim crkvenom disciplinom.

Iako se s logičkoga gledišta razlikuju, te tri razine upućuju jedna na drugu i valja ih se dosljedno držati, u protivnom se prenosi protusvjedočanstvo i podriva vjerodostojnost Crkve. Naime, ako nije živo i duboko ukorijenjen u strukturama i procesima, duh sinodalnosti lako se sroza s razine namjerâ i željâ na razinu retorike, dok procesi i događaji, ako nisu vođeni na ispravan način, ispadnu na kraju prazne formalnosti.

28. Nadalje, pri ponovnom sagledavanju iskustava treba imati na umu da se *zajednički hod* može shvatiti iz dviju različitih, snažno povezanih perspektiva. Prva se tiče unutarnjeg života partikularnih Crkava, odnosâ između čimbenika koji ih čine (na prvome mjestu odnosâ između vjernikâ i njihovih pastira, također po tijelima sudjelovanja predviđenima kanonskom disciplinom, uključujući biskupijsku sinodu) i zajednicâ na koje su podijeljene (osobito župâ). Promatra zatim odnose biskupâ među njima samima i s rimskim biskupom, također putem posredničkih tijela sinodalnosti (Biskupske sinode patrijarhijskih Crkava i velikih nadbiskupskih Crkava, vijećâ hijerarhâ i skupštine hijerarhâ Crkava *sui iuris*, biskupske konferencije s njihovim nacionalnim, međunarodnim i kontinentalnim izrazima). Proteže se potom na način na koji svaka partikularna Crkva u sebi

²⁰ MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve*, br. 70.

²¹ *Isto*.

integrira doprinos raznih oblika monaškog, redovničkog i posvećenog života, laičkih udruga i pokreta, crkvenih ustanova raznih vrsta (škole, bolnice, sveučilišta, zaklade, dobrotvorne i ustanove za razne oblike skrbi i za djela ljubavi, itd.). Ova perspektiva, na kraju, obuhvaća također odnose i zajedničke inicijative s braćom i sestrama drugih kršćanskih vjeroispovijesti, s kojima dijelimo dar istoga krštenja.

29. Druga perspektiva promatra kako Božji narod putuje zajedno s cijelom ljudskom obitelji. Pogled će se tako zaustaviti na stanju odnosâ, dijaloga i eventualnih zajedničkih inicijativa s vjernicima drugih religija, s onima koji su se udaljili od vjere, kao i sa specifičnim društvenim okruženjima i skupinama, s njihovim institucijama (svijet politike, kulture, gospodarstva, financija, rada, sindikati i udruženja poduzetnikâ, nevladine organizacije i organizacije civilnog društva, pučki pokreti, razne manjine, siromašni i isključeni itd.).

DESET TEMATSKIH JEZGRI KOJE VALJA PRODUBITI

30. Kako bi se pomoglo iznijeti na vidjelo iskustva i bogatije pridonijelo savjetovanju, u nastavku donosimo deset tematskih jezgri koje artikuliraju različite vidove *žive sinodalnosti*. Prilagođavat će se različitim mjesnim sredinama, te svaki put integrirati, objasniti, pojednostaviti, produbiti, posvećujući posebnu pozornost onima koji imaju više teškoća u sudjelovanju i odgovaranju: *Vademecum* kojim je popraćen ovaj Pripremni dokument nudi u tom pogledu oruđa, pravce i prijedloge kako bi razne jezgre pitanja konkretno nadahnjivale trenutke molitve, izgradnje (formacije), razmišljanja i razmjene.

I. SUPUTNICI

U Crkvi i u društvu smo na istom putu, rame uz rame jedni s drugima. Tko su u vašoj mjesnoj Crkvi oni koji »kroče zajedno«? Kad kažemo »naša Crkva«, na koga pritom mislimo? Tko traži od nas da hodimo zajedno? Tko su suputnici, također izvan crkvenoga kruga? Koji su ljudi ili skupine ostavljeni na margini, metaforički ili doslovno?

II. OSLUŠKIVATI

Slušanje je prvi korak, ali zahtijeva otvoren um i srce, bez predrasudâ. Koga je naša partikularna Crkva »dužna oslušivati«? Kako se sluša laike, napose mlade i žene? Kako integriramo doprinos posvećenih žena i muškaraca? Koji prostor ima glas manjina, odbačenih i isključenih? Možemo li prepoznati predrasude i stereotipe koji ometaju naše slušanje? Kako oslušujemo društveni i kulturni kontekst u kojem živimo?

III. UZETI RIJEČ

Svi su pozvani govoriti hrabro i s parezijom, odnosno integrirajući slobodu, istinu i milosrđe. Kako promičemo slobodan i vjerodostojan stil komunikacije unutar zajednice i njezinih tijela, bez dvoličnosti i oportunitizama? A kako u odnosu na društvo kojem pripadamo? Kada i kako uspijevamo reći ono što nam je na srcu? Kako funkcionira odnos s medijima (ne samo katoličkim)? Tko govori u ime kršćanske zajednice i kako ga se bira?

IV. SLAVITI

»Zajednički hod« moguće je samo ako se temelji na zajedničkom slušanju Riječi i na slavljenju euharistije. Kako molitva i liturgijsko slavlje zapravo nadahnjuju i vode naš *zajednički hod*? Kako nadahnjuju najvažnije odluke? Kako promičemo aktivno sudjelovanje svih vjernika u liturgiji i vršenju zadaće posvećivanja? Koliki se prostor daje vršenju službi lektorata i akolitata?

V. SUODGOVORNI U POSLANJU

Sinodalnost je u službi poslanja Crkve u kojoj su svi njezini članovi pozvani sudjelovati. Budući da smo svi mi učenici misionari, na koji je način svaki krštenik pozvan biti protagonist poslanja? Kako zajednica podržava svoje članove zauzete u službi u društvu (društveno i političko zalaganje, u znanstvenom istraživanju i nastavi, u promicanju socijalne pravde, u zaštiti ljudskih prava i brizi za zajednički dom itd.)? Kako im pomaže te obveze živjeti u duhu poslanja? Kako se provodi razlučivanje oko odluka vezanih uz poslanje i tko u tome sudjeluje? Kako su integrirane i prilagođene različite tradicije vezane uz sinodalan način, koje čine baštinu mnogih Crkava, posebice Istočnih, u pogledu plodonosnoga kršćanskoga svjedočenja? Kako ta suradnja funkcionira na područjima gdje postoje različite samosvojne Crkve?

VI. DIJALOG U CRKVI I U DRUŠTVU

Dijalog je put ustrajnosti, koji također uključuje šutnje i trpljenja, ali sposoban prikupiti iskustvo ljudi i narodâ. Koja su mjesta i načini dijaloga u našoj partikularnoj Crkvi? Kako se nosimo s razlikama u pogledima, sukobljavanjima, teškoćama? Kako promičemo suradnju sa susjednim biskupijama, sa i među redovničkim zajednicama prisutnim na teritoriju, sa i među laičkim udrugama i pokretima itd.? Kakva iskustva dijaloga i zajedničkoga zalaganja pronosimo s vjernicima drugih religija i onima koji ne vjeruju? Kako Crkva vodi dijalog i uči od drugih društvenih instanci: svijeta politike, ekonomije, kulture, civilnog društva, siromašnih...?

VII. S DRUGIM KRŠĆANSKIM VJEROISPOVIJESTIMA

Dijalog među kršćanima različitih vjeroispovijesti, ujedinjenih jednim krštenjem, ima posebno mjesto u sinodalnom hodu. U kakvim smo odnosima s braćom i sestrama drugih kršćanskih vjeroispovijesti? Uz koja su područja ti odnosi vezani? Koje smo plodove izvukli iz ovog *zajedničkog hoda*? Koje su se teškoće javile?

VIII. VLAST I SUDJELOVANJE

Sinodalna Crkva je sudionička i suodgovorna Crkva. Kako se utvrđuju ciljevi koje se želi postići, način na koji ih se može postići i korake koje treba poduzeti? Kako se obnaša vlast u našoj partikularnoj Crkvi? Kako se provodi u djelo timski rad i suodgovornost? Kako se promiču laičke službe i preuzimanje odgovornosti od strane vjernikâ? Kako funkcioniraju tijelâ sinodalnosti na razini partikularne Crkve? Predstavljaju li plodno iskustvo?

IX. RAZLUČIVATI I ODLUČIVATI

*U sinodalnom duhu odluke se donose razlučivanjem, na temelju suglasja koje je plod zajedničke poslušnosti Duhu. Kojim postupcima i kojim metodama zajedno razlučujemo i donosimo odluke? Kako se mogu poboljšati? Kako promičemo sudjelovanje u odlukama u krilu hijerarhijski strukturiranih zajednica? Kako oblikujemo doba savjetovanja s vremenom odlučivanja, proces odlučivanja (*decision-making*) s trenutkom donošenja odluke (*decision-taking*)? Kako i kojim oruđima promičemo transparentnost i bezuvjetnu pouzdanu odgovornost (*accountability*)?*

X. ODGAJATI SE ZA SINODALNOST

*Duhovnost zajedničkog hoda pozvana je postati odgojno načelo za izgradnju osobe i kršćanina, obitelji i zajednicâ. Kako odgajamo osobe, osobito one na odgovornim mjestima u kršćanskoj zajednici, kako bismo ih učinili sposobnijima za *zajednički hod*, uzajamno slušanje i dijalog? Koji odgoj i izobrazbu nudimo za razlučivanje i obnašanje vlasti? Koja nam oruđa pomažu tumačiti dinamike kulture u koju smo uronjeni i njihov utjecaj na naš stil Crkve?*

DATI SVOJ DOPRINOS SAVJETOVANJU

31. Svrha prve etape sinodskog hoda jest poticanje širokoga procesa savjetovanja kako bi se prikupilo bogatstvo iskustava življene sinodalnosti, u njihovim različitim oblicima i vidicima, uključujući pastire i vjernike partikularnih Crkava na svim mogućim razinama, putem najprikladnijih sredstava prema specifičnim mjesnim stvarnostima: savjetovanje, koje koordinira biskup, upućeno je »prezbiterima, đakonima i vjernicima laicima njihovih Crkava, bilo pojedinačno bilo udruženima, ne zanemarujući dragocjeni doprinos koji mogu dati posvećeni muškarci i žene« (EC, 7). Posebno se traži doprinos tijelâ sudioništva partikularnih Crkava, osobito Prezbiterskog vijeća i Pastoralnog vijeća, počevši od kojih se uistinu »može početi oblikovati sinodalna Crkva«²². Jednako će tako biti dragocjen doprinos drugih crkvenih stvarnosti kojima će se Pripremni dokument poslati, kao i doprinos onih koji žele izravno poslati vlastiti. Bit će, na kraju, od temeljne važnosti da se također dadne prostor glasu siromašnih i isključenih, a ne samo onih koji imaju određenu službu ili odgovornost unutar partikularnih Crkava.

32. Sažetak koji će svaka partikularna Crkva izraditi na kraju ovog rada na slušanju i razlučivanju predstavljat će njezin doprinos putu sveopće Crkve. Kako bi

²² FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode*.

susljedne etape toga hoda tekle lakše i bile održivije, važno je umjeti sažeti plodove molitve i razmišljanja na najviše deset stranica. Ako je potrebno da ih se bolje kontekstualizira i objasni, mogu se priložiti drugi popratni ili dopunski tekstovi. Podsjećamo da svrha Sinode, pa tako ni ovog savjetovanja, nije izrada dokumenata, nego »dati da se probude snovi, pobuditi proroštva i vizije, dati nadi da procvjeta, potaknuti povjerenje, poviti rane, ispreplesti odnose, oživjeti zoru nade, učiti jedni od drugih i stvarati pozitivan imaginarij koji će prosvijetliti umove, zagrijati srca, vratiti snagu mišićama«²³.

²³ FRANJO, *Govor na početku Sinode posvećene mladima*, 3. listopada 2018.

... Podsjećamo da svrha Sinode,
pa tako ni ovog savjetovanja,
nije izrada dokumenata,
nego »dati da se probude snovi,
pobuditi proroštva i vizije,
dati nadi da procvjeta,
potaknuti povjerenje,
poviti rane,
ispreplesti odnose,
oživjeti zoru nade,
učiti jedni od drugih
i stvarati pozitivan imaginarij
koji će prosvijetliti umove,
zagrijati srca,
vratiti snagu mišićama« ...

